

REFERAT FRA MØTE I FAGRÅDET FOR NORM 2. NOVEMBER 2017

Til stede: Dag Harald Skutlaberg (HUS), Thea Bergheim (OUS, NITO), Aasmund Fostervold (SUS, NFMM), Heidi Cecilie Villmones (SIV), Martin Steinbakk (FHI), Jon Birger Haug (SØF, NFIM), Linda Rui (NFA), Anne-Sofie Furberg (NORM), Gunnar Skov Simonsen (NORM, ref.)

Forfall: Ingen

Sak 13 / 17 Godkjenning av referat, innkalling og saksliste

Referat, innkalling og saksliste godkjent.

Sak 14 / 17 Oppsummering av NORM/NORM-VET 2016

Rapporten for 2016 ble gjennomgått og diskutert. Årets rapport var mer omfangsrik enn tidligere på grunn av økt overvåking av resistens i NORM-VET inkludert miljøprøver. Fagrådet var generelt fornøyd med utformingen av rapporten, og man fant mye interessante data for faglig diskusjon. Under forbruksstatistikken ble det påpekt at makrolidforbruket svinger med forekomsten av *Mycoplasma pneumoniae*, og at man ut fra tidligere syklisitet kan forvente ny epidemi innen relativt kort tid. Det oppfordres til at man ved Antibiotikasenteret for primærhelsetjenesten (ASP) utarbeider anbefalinger om diagnostikk og behandling av atypisk pneumoni i forkant. Det ble etterspurt mer stoff om iboende versus ervervet resistens. NORM er involvert i en publikasjon om dette tema i regi av EARS-Net, og det kan være aktuelt å presentere temaet i neste års rapport. Temaboksene om følsomhet for kombinasjonsterapi og regional utvikling av ESBL-forekomst ble vurdert som spesielt interessante. Det kan være aktuelt å lage en temaboks om regional forekomst av gentamicin-resistens hos Enterobactriaceae i rapporten neste år. Endelig ble det etterspurt utfyllende epidemiologisk informasjon inkludert smittested for de karbapenemase-produserende Gram negative stavbakteriene som rapporteres fra K-Res. Ørjan Samuelsen vil bli forespurt om dette.

Lanseringen av årets rapport ble som i 2016 litt forsinket for å samordne med offisiell overlevering fra Veterinærinstituttet til Mattilsynet. Det er fra Folkehelseinstituttet ønsket en samordning av lanseringen mellom humansiden og veterinærsiden. En slik samordning vil bli planlagt neste år for å unngå unødvendig forsinkelse av rapporten. Fra 2018 vil man for øvrig frigi data på NORM-Atlas så snart de er kvalitetssikret slik at fagmiljø og allmennheten kan hente ut ønskede oversikter i løpet av juni måned.

Man hadde en kort diskusjon om aktuelle temabokser for rapporten i 2018 og man kom fram til følgende forslag:

- *Clostridium difficile*

Egil Lingaas/Jørgen Bjørnholt/
Oliver Kacelnik/Elisabeth Astrup

- Kirurgisk antibiotikaprofylakse Heidi Cecilie Villmones/Jon Birger Haug
- Methenamin ved UVI Linda Rui
- Gentamicinresistens på HF-nivå Anne-Sofie Furberg/Frode Width Gran

Sak 15 / 17 Søknader om tildeling av forskningsmidler fra NORM 2017

Det ble mottatt åtte søknader om forskningsmidler fra NORM, og Fagrådet hadde i forkant av møtet gjennomgått og rangert søknadene. Det ble påpekt at budsjetteringen i de fleste søknadene var svært lite spesifikk, og det bør vurderes å be om en mer presis angivelse av hva eventuell prosjektstøtte skal brukes til. Fagrådet var usikkert på om en enkelt av søknadene var støtteverdig, og denne ble følgelig rangert sist. De øvrige søknadene ble rangert fra én til syv og vil bli tildelt støtte på NOK 50 000,- hver så langt gjenstående budsjettmidler for 2018 rekker.

Fagrådet har tidligere diskutert tiltak for å få en bedre belysning av resistens-situasjonen for koagulase negative stafylokokker og alfa- og non-hemolytiske streptokokker i Norge. Det er enighet om at disse mikrobegruppene ikke egner seg for rutinemessige overvåkingsopplegg på grunn av behov for detaljert vurdering av klinisk relevans og enhetlig mikrobiologisk analyse. Det foreligger ingen søknader om støtte til forskningsprosjekter som kan dekke behovet, men Fagrådet ønsker at NORM sentralt skal kontakte aktuelle fagmiljøer og tilby økonomisk og logistisk støtte dersom de vil påta seg slike oppgaver. Man vil i første omgang ta opp spørsmålet med St. Olavs Hospital (koagulase negative stafylokokker) og Folkehelseinstituttet (alfa- og non-hemolytiske streptokokker).

Sak 16 / 17 Deltagermøte for NORM og Nasjonal konferanse om antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten 22. november 2017

Programmet for Nasjonal konferanse om antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten er allerede fastsatt og annonsert. Programmet for Deltagermøte for NORM har avventet møtet i Fagrådet og forslag til overvåkingsopplegg for 2018. Fagrådet diskuterer aktuelle innlegg og kom med følgende forslag:

- Oppsummering av årets rapport (Gunnar Skov Simonsen)
- Vankomycin variable enterokokker (Kristin Hegstad)
- Oppdatering fra Arbeidsgruppen for antibiotika, inkludert justeringer av brytningspunkter / metoder og selektiv rapportering av resistens (AFA)
- Buljongfortynning som metode for resistensbestemmelse (AFA)
- Fosfomycin (Martin Steinbakk)
- Lansering av NORM-Atlas (Gunnar Skov Simonsen)
- EUSCAPE / Ny studie av karbapenemaseproduserende Enterobacteriaceae (CPE) (Ørjan Samuelsen)

NORM sentralt vil kontakte aktuelle foredragsholdere og ferdigstille programmet.

Sak 17 / 17 Overvåkingsopplegg for 2018

Fagrådet gjennomgikk overvåkingsoppleggene for de senere år og vurderte ulike modeller for overvåkingen i 2018. Man kom fram til følgende forslag:

Overvåking av *Escherichia coli* (6 mnd), *Klebsiella* spp. (9 mnd), *Enterococcus* spp. (9 mnd) og *Staphylococcus aureus* (9 mnd) i blodkultur uendret fra tidligere. I tillegg skal blodkulturisolater av betahemolytiske streptokokker gruppe C (GCS) og gruppe G (GGS) (12 mnd) samles ved deltagerlaboratoriene og oversendes til Folkehelseinstituttet og Haukeland sykehus for sentralisert resistensbestemmelse.

Overvåking av systemiske isolater (blodkultur og/eller spinalvæske) av *Streptococcus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes*, *Streptococcus agalactiae*, *Haemophilus influenzae*, *Neisseria meningitidis* og *Candida* spp. (alle 12 mnd) uendret fra tidligere.

Overvåkingen av tarmpatogene bakterier (*Salmonella*, *Shigella*, *Campylobacter* og *Yersinia*) endres ikke. Det er fortsatt bekymring for det begrensede antallet isolater av *Campylobacter* som inkluderes, men kriteriene ble justert ved inngangen til 2017 og man vil avvente effekten av dette før ytterligere endringer. *Neisseria gonorrhoeae* og *Mycobacterium tuberculosis* fra alle prøvetyper (12 mnd) overvåkes som tidligere. Fra luftveisprøver avgrenses overvåkingen til *S. pneumoniae* (3 uker) og fra urin til *E. coli* (3 dager), *Klebsiella* spp. (3 uker) og *Enterococcus* spp. (3 uker). Fra sårprøver vil man som tidligere overvåke *S. aureus* (1 uke), men man vil i tillegg samle GCS og GCS (begge 4 uker) for sentralisert resistensbestemmelse på Folkehelseinstituttet og Haukeland sykehus, konf. ovenstående om blodkulturisolater.

Fagrådet hadde ingen fullstendig gjennomgang av hvilke antibiotika som skal undersøkes for de forskjellige mikrobenes, men man var enige om at fosfomycin skal beholdes for urinveisisolater da dette middelet har økende aktualitet ved behandling av UVI i Norge. Tetracyklin var inkludert i 2017 for å generere data knyttet til peroperativ antibiotikaprofylakse, men skal ikke inkluderes videre. Det er kommet flere nye kombinasjonspreparater for behandling av multiresistente Gram negative stavbakterier. NORM sentralt skal forespørre K-Res om noen av disse midlene er aktuelle i den generelle NORM-overvåkingen.

Forslaget til overvåkingsopplegg for 2018 sendes ut til laboratoriene for endelig godkjenning på Deltagermøtet for NORM 22.11.17.

Sak 18 / 17 Driftsrapportering til FHI og ny databehandleravtale mellom FHI og UNN HF

NORM hadde i 2017 sitt første år med driftsrapportering i henhold til ny mal fra Helsedirektoratet og FHI. NORM sentralt vil i tiden framover prioritere bedre dokumentasjon og samordning av internkontrollsystemet for NORM med det overordnede kvalitetssystemet på Avdeling for mikrobiologi og smittevern, UNN HF. Databehandleravtalen mellom Folkehelseinstituttet og UNN HF løp ut ved årsskiftet 2016/2017, men ble forlenget med ett år for å gi tid til oppdatering og gjennomgang av ny avtaletekst. Folkehelseinstituttet har varslet at man innen årsskiftet 2017/2018 ønsker å ha en ny avtale på plass.

Sak 19 / 17 Refusjon til laboratoriene for 2017

NORM sentralt vil i 2017 videreføre den etablerte refusjonsordningen for deltagerlaboratoriene med fordeling mellom basistilskudd og tildeling ut fra antall inkluderte isolater. Fagrådet har ingen innvending mot dette.

Sak 20 / 17 Orientering om Norges deltagelse i WHO Global Antimicrobial Resistance Surveillance System (GLASS)

WHO forbereder utgivelse av den første globale overvåkingsrapporten om antibiotikaresistens. NORM har levert data basert på rutineundersøkelse av blodkulturisolater (som i EARS-Net), NORM-opplegg for urinveisisolater, og data om tarmpatogene bakterier og *N. gonorrhoeae* fra referanselaboratorier. Det gjenstår noe justering av koblingen mellom mikrobiologiske og epidemiologiske data, spesielt med hensyn til om innmeldte funn skyldes smitte i sykehus eller ute i samfunnet. Norge er ett av de land som leverer aller best til GLASS-systemet

Sak 21 / 17 Orientering om Norges deltagelse i prosjektet Northern GLASS

Norge har gjennom 2017 deltatt i Northern GLASS som er et implementeringsprosjekt for GLASS innenfor «The Northern Dimension», det vil si Norden og de øvrige landene rundt Østersjøen. Prosjektet har vært nyttig som en møtearena for overvåkingssystemene som skal sette GLASS i drift. Sluttmøte for prosjektet avholdes i København i begynnelsen av desember 2017.

Sak 22 / 17 Orientering om Norges deltagelse i EARS-Net og prosjekter ved ECDC

Kort orientering om pågående aktiviteter overfor ECDC. Alle norske laboratorier som analyserer blodkulturer rapporterer nå til EARS-Net etter et lengre opphold ved Sykehuset Østfold på grunn av endringer i laboratoriets datasystem. NORM sentralt er for øvrig involvert i flere prosjekter ved ECDC knyttet til smittevern og overvåking av multiresistente bakterier etter reise, fordelingen mellom iboende og ervervet resistens i Europa, og betydningen av antibiotikaresistens for sykdom og dødelighet. Flere av disse prosjektene skal publiseres i løpet av 2018.

Sak 23 / 17 Eventuelt

Martin Steinbakk går ut av Fagrådet etter å ha fullført to valgperioder på til sammen åtte år. Fagrådet og NORM sentralt uttrykker stor taknemlighet for den uvurderlige innsatsen Martin har bidratt med helt siden planleggingen av NORM startet på 1990-tallet. Dag Harald Skutlaberg skal kontakte områdedirektør Geir Bukholm ved Folkehelseinstituttet for å få oppnevnt ny representant til Fagrådet.

Det ble avtalt at Fagrådets møte våren 2018 skal avholdes 14-15. mars (onsdag og torsdag). NORM sentralt vil sende påminnelse i forkant og bestille hotell inkludert møterom.

Tromsø 10.12.2017